

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ПОВОДЖЕННЯ З
ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ.

Зерук В.А., Національний транспортний університет, Київ, Україна.

ANALYSIS OF THE LEGAL FRAMEWORK OF POLICY IMPLEMENTATION OF WASTE
MANAGEMENT IN UKRAINE

Zeruk V.A., National Transport University, Kiev, Ukraine.

АНАЛИЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЙ БАЗЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ ОБРАЩЕНИЯ С
ОТХОДАМИ В УКРАИНЕ

Зерук В.А., Национальный транспортный университет, Киев, Украина.

Актуальність поставленої проблеми. Україна входить в число країн з найбільш високими абсолютними обсягами утворення та накопичення відходів. Щорічно їх утворюється 700-720 млн т. Загальна маса накопичених на території України відходів у поверхневих сховищах перевищує 25 млрд т, що в розрахунку на 1 кв.км площі становить близько 40 тис. тонн. Відходи нагромаджуються у вигляді шламосховищ, териконів, відвалів, різних звалищ. Площа земель, зайнята ними, становить близько 160 тис. га.

Внаслідок гіпертрофованого розвитку гірничодобувної промисловості в Україні домінують відходи, що утворюються під час розробки родовищ (до 75 % загального обсягу) та збагачення корисних копалин (відповідно 13 і 14 %). Значну частину становлять відходи хіміко-металургійної переробки сировини. З урахуванням сучасного технологічного рівня переробки відходів в Україні серед загальної кількості відходів, які утворюються щороку, реальну цінність становлять 410-430 млн т. До категорії високотоксичних належать лише 1-2 відсотки всіх промислових відходів, але їх вплив на довкілля дедалі зростає [1].

Як сучасна правова держава, Україна вибрала пріоритетний напрям розвитку в галузі управління відходами, орієнтуючись на досвід інших держав, зокрема держав, що входять в склад ЄС шляхом вдосконалення сучасного українського законодавства, адаптації нормативно-правових актів. Розв'язання проблеми поводження з відходами має здійснюватись на державному рівні, насамперед, шляхом впровадження ефективного законодавчого регулювання, яке повинно будуватись на врахуванні національних особливостей населення та позитивному досвіді європейського законодавства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання недосконалості нормативно-правової бази та аналіз проблем імплементації європейського законодавства у сфері поводження з відходами досліджували як українські (І.І.Каракаша, С.М.Кравченко, В.Л.Мунтян, М.В.Шульга), так і російські правознавці (Н.В.Гулак, С.В.Львович, О.Л.Радчик). У [2] визначено, що стале управління відходами є однією з пріоритетних сфер діяльності ЄС у напрямку охорони навколишнього середовища. Основні керівні принципи для сектора відходів визначені такими документами, як Рамкова Директива про відходи 75/442/ЄЕС, Директива про небезпечні відходи 91/689/ЄЕС, Директива 96/61/ЄС про всеохоплююче запобігання забрудненню та його контроль. Для ефективного впровадження проектів та програм поводження з відходами необхідно провести аналіз нормативно-правової політики поводження з відходами в Україні.

Формування цілей статті (постановка завдання). *Метою роботи:* аналіз діючого українського законодавства відносно управління відходами та порівняння його з відповідними нормативно-правовими документами країн ЄС та Росії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політика управління відходами ЄС передбачає ряд принципів, які мають загальний характер, тому їх застосування та інтерпретація залишають державам-членам та країнам-претендентам на членство в ЄС можливість поступової адаптації національних особливостей до європейського законодавства.

Головним нормативно-правовим документом ЄС у сфері поводження й управління відходами є Директива 75/442/EWG [3]. Ця директива вводить єдині визначення термінів і понять "відходи", "поводження", "утилізація", "побутові відходи" тощо. Під відходами розуміється "кожна субстанція чи предмет, яких власник позбувається, хоче позбутися або мусить позбутися відповідно до чинного законодавства". Визначені такі категорії відходів: промислові та харчові рештки; продукти, які не відповідають установленим вимогам; продукти, для яких закінчився термін придатності; предмети, які не придатні для використання (використані батарейки, каталізатори тощо); відходи виробництва (шлаки, рештки після дистиляції); рештки від видобутку і переробки сировини (гірничі шлаки, важкі оливи з нафтових полів); продукти, для яких власник не знаходить подальшого застосування (відходи сільського господарства, підсобних господарств тощо). Загалом ця директива налічує 16 категорій відходів, на основі яких впроваджений єдиний Європейський каталог відходів (рішення 2000/532/EWG), що періодично переглядається й оновлюється.

Також у директиві визначені основні принципи управління відходами, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання в цій сфері. До них відносять: запобігання росту об'ємів утворення відходів та зниження ступеня їх шкідливості; повторне використання та вторинна переробка, вилучення цінних компонентів з відходів; утилізація з метою отримання енергії; безпечне кінцеве розміщення відходів (застосовується в крайньому випадку, коли всі вищезазначені дії не є можливими).

Іншим визначальним принципом організації поводження з відходами, закріпленим у директиві, є "відповідальність виробника". Суб'єкти господарювання, насамперед виробники продукції, повинні приймати безпосередню участь у забезпеченні належного поводження з речовинами й продуктами, що утворюються в процесі їх виробництва, протягом всього експлуатаційного циклу. Це безперечно змушує виробників вже на стадії проектування продукції впроваджувати заходи щодо зменшення утворення відходів та брати активну участь у заходах з управління ними.

Слід відзначити, що витрати на організацію прийому та розміщення відходів покладаються на виробників та власників відходів, які передають їх підприємствам зі збирання і розміщення відходів, за принципом "забруднювач платить".

Незважаючи на це, згідно з директивою країни ЄС зобов'язані створити комплексну і розвинену мережу об'єктів розміщення відходів з урахуванням передових наукових та економічних технологій. Оскільки директива не забороняє захоронення відходів, а забороняє лише недбале поводження з ними, їх несанкціоноване розміщення, то перед підприємствами постає досить складне завдання, наприклад: поділ відходів на види, облік та рух відходів, отримання необхідних дозволів в уповноважених органах влади тощо.

У той же час директива не регулює способи та процедури утилізації певного ряду відходів, до яких належать:

- газові забруднення атмосфери, які охоплені іншими правовими актами;
- радіоактивні відходи;
- відходи, утворені при дослідницьких роботах, видобутку, переробці і зберіганні мінеральної сировини та експлуатації каменоломень;
- останки тварин та такі відходи сільськогосподарського походження, як тваринні рештки та інші небезпечні природні органічні субстанції;
- стоки, за винятком рідких відходів;
- знешкодовані вибухові матеріали.

Правила поводження з вищенаведеними небезпечними та подібними відходами визначені в ряді спеціальних директив, прийнятих ЄС.

Крім Директиви 75/442/EWG, що прямо стосується відходів, основою законодавчої бази країн-членів ЄС у цій сфері є також Директива 91/689/EWG [3] про небезпечні відходи. Суттю цього документа є стандартизація нормативно-правових актів держав Спільноти з контролю за управлінням небезпечними відходами. Директива містить певні вимоги до Директиви 75/442/EWG, що стосуються небезпечних відходів, та визначає обов'язки й обмеження для власників небезпечних відходів, зокрема нею забороняється змішувати між собою різні категорії небезпечних відходів.

Директивою ЄС 91/689/EWG [3] визначається поняття небезпечних відходів, регулюються проблемні питання поводження з токсичними відходами, вводяться вимоги з ліцензування засобів для їх переробки і рекомендації щодо поводження з цими відходами, включаючи їх знищення. Основною метою директиви є зближення нормативно-правових актів держав Спільноти та

визначення обов'язкових механізмів і методів контролю діяльності у сфері управління небезпечними відходами. Небезпечними відходами визнані ті, що входять до списків, погоджених Спільнотою, які доповнюють перелік, прийнятий у Директиві ЄС 75/442 EWG. У зв'язку з цим у рамках адаптації українського екологічного законодавства до європейських стандартів Радою по вивченню продуктивних сил НАН України та Науково-дослідним економічним інститутом Мінекономіки України розроблений класифікатор відходів, остаточна редакція якого гармонізована з європейським переліком відходів відповідно до Директиви ЄС 91/689 [3].

Зазначена директива впроваджує суворіші, ніж для звичайних відходів процедури видачі дозволів та контролю установ і підприємств-виробників небезпечних відходів, ведення реєстру небезпечних відходів тощо.

Наступними важливими правовими актами ЄС у сфері управління відходами є директиви, присвячені переробці відходів та їх утилізації. Вимоги до знешкодження відходів та їх складування містить Директива про складування відходів 1999/31WE [3]. Вона має на меті суворими експлуатаційними і технічними вимогами зменшити або запобігти впливу відходів на довкілля. Положення директиви спонукають насамперед до:

- встановлення правил розміщення відходів на складах і вимог, що стосуються їх переробки;
- створення системи дозволів на функціонування складів;
- окреслення обов'язків оператора складу.

Спалювання відходів регулюється кількома правовими актами, проте найбільше значення має Директива про спалювання відходів 2000/76/WE [3], яка наприкінці 2005 р. змінила діючі раніше директиви про спалювання комунальних відходів (89/369/EWG і 89/429/EWG) [3] і про спалювання небезпечних відходів (94/67/ WE) [3]. Головною метою цього документа є запобігання або мінімізація негативного впливу сміттєспалювальних підприємств на довкілля і здоров'я людей.

Директива ЄС 94/62 [3] (про упаковку та відходи) вимагає від країн-членів Європейської спільноти розвитку технологій з переробки і повторного використання упаковки та розробки механізмів її збору. Директивою введені стандарти щодо складу пакувальних матеріалів, якими передбачено обмеження вмісту важких металів. Відповідно до директиви країни ЄС зобов'язані розробити плани відходів пакувальних матеріалів і регулярно звітувати про застосування встановлених норм у цій сфері.

Директива ЄС 91/157 [3], змінена директивами ЄС 93/86 та ЄС 98/101 [3], регулює поводження з акумуляторними батареями й обмежує вміст у них ртуті, кадмію, свинцю. Такі батареї повинні мати відмітку у вигляді перекресленого смітника, вказуючи на те, що їх не можна викидати як звичайні побутові відходи. Члени ЄС до внесення поправок у 1998 р. зобов'язані були організувати окрему систему збору батарейок. Після внесення певних поправок використання батарейок, що містять ртуть, було повністю заборонено.

Директива ЄС 75/439 [3] про утилізацію відпрацьованого масла, доповнена директивами ЄС 87/101 та 91/692 [3], забезпечує безпечні скиди, очистку, зберігання і знищення використаних масел. Згідно з цією директивою члени ЄС повинні надавати пріоритет переробці і вторинному використанню масляних відходів за умови, що це можливо технічно та економічно. Директивою забороняється скидати відходи масел у водні об'єкти і дренажні системи. Уведено ліцензування діяльності зі збору, обробки і знищення цього виду відходів, а також інші спеціальні вимоги.

Директива ЄС 76/403[3], змінена Директивою ЄС 96/59[3], має за призначення регулювати обеззараження і захоронення всіх продуктів, що містять РСВ/РСТ (поліхлорбіфеніли / поліхлортерфеніли). Відповідно до неї обладнання, що продукує ці речовини, повинно пройти інвентаризацію і має перебувати на обліку. Члени ЄС були зобов'язані до вересня 1999 р. розробити плани щодо знищення РВС/РСТ, а до 2010 р. і взагалі видалити їх утворення у відповідних технологічних процесах.

Директива ЄС 86/278 [3] регулює проблемні питання використання осадів стічних вод у сільському господарстві. Документ встановлює максимальні обмеження для концентрацій важких металів в осадах і ґрунтах, у місцях накопичення зазначених осадів, а також визначає умови використання стічних вод. Згідно з цією директивою має здійснюватися моніторинг осадів стічних вод та ґрунтів щодо зміни в них концентрації важких металів.

Директивою ЄС 90/667 [3] передбачені гігієнічні норми для захоронення і переробки відходів тваринництва. У першу чергу вона орієнтована на знищення відходів, заражених "коров'ячим сказом" (BSE).

В ЄС існують також спеціальні нормативні акти, що регулюють питання транспортування відходів: Директива ЄС 78/319 [3] та Постанова ради Європи № 259/93 [3] про нагляд і контроль за переміщенням відходів у межах Європейської спільноти, а також за їх увезенням і вивезенням з території ЄС. Так, для організації і здійснення внутрішніх перевезень відходів у межах однієї держави всі країни ЄС зобов'язані забезпечити розробку і впровадження системи нагляду і контролю, яка має бути складовою частиною єдиної системи, що існує в ЄС.

Зазначені нормативно-правові акти становлять основу системи управління відходами у країнах-членах ЄС. Вони є правовим інструментом у боротьбі зі зростаючим в європейських країнах об'ємом відходів. Проте, чи даний інструмент активно використовується, вирішують окремі європейські держави шляхом впровадження і застосування внутрішніх нормативно-правових актів.

У Російській Федерації екологічні вимоги в галузі поводження з відходами регламентуються у вигляді окремих норм в наступних законодавчих актах: Земельному Кодексі РФ, Кримінальному кодексі РФ, Водному кодексі РФ, Лісовому кодексі РФ, Кодексі РФ "Про адміністративні правопорушення", Федеральному законі "Про ліцензування окремих видів діяльності" від № 128 -ФЗ, Федеральному законі "Про охорону атмосферного повітря" № 96 -ФЗ; Федеральному законі "Про санітарно- епідеміологічне благополуччя населення" № 52 -ФЗ; федеральному законі "Про загальні принципи організації місцевого самоврядування в Російській Федерації" № 131 -ФЗ; федеральному законі "Про технічне регулювання" № 184 -ФЗ, федеральному законі "Про охорону навколишнього середовища" № 7 [4].

Прийнятий Федеральний закон № 89-ФЗ від 24 червня 1998 року "Про відходи виробництва та споживання", який визначив мету і основні принципи державної політики в галузі поводження з відходами. В основу ФЗ № 89-ФЗ призначені становища Модельного закону "Про відходи виробництва та споживання", прийнятого на одинадцятому пленарному засіданні МПА СНД (постанова № 11-9 від 15 червня 1998 року) [4].

Зміни, що вносяться до ФЗ "про відходи виробництва та споживання", стосуються в основному звернення з чорними і кольоровими металами.

Крім того, за витрат адміністративної реформи 2004 року з Федерального закону "Про відходи виробництва та споживання" була виключена стаття 7 "Спеціально уповноважені федеральні органи виконавчої влади в галузі поводження з відходами" і стаття 22 "Програми в галузі поводження з відходами" [4]. Це призвело до того, що за межами компетенції федеральних органів виконавчої влади залишилося централізоване рішення проблем, пов'язаних з обігом відходів виробництва та споживання, їх урахуванням, а також питання науково-технічного розвитку в галузі поводження з відходами, впровадження найкращих існуючих технологій, переробки накопичених відходів, методологій технологічного нормування, межсуб'єктної та міжнародного співробітництва, включаючи двосторонню співпрацю.

У протиріччя нормам міжнародного права зі сфери дії ФЗ "Про відходи виробництва та споживання" з 1 січня 2009 року виключено діяльність з поводження з біологічними відходами та відходами лікувально -профілактичних установ. В даний час ця діяльність регулюється підзаконними нормативними правовими актами - СанПіНом 10-річної давності: СанПіН 2.1.7.728-99 "Правила збору, зберігання та видалення відходів лікувально-профілактичних установ" і Санітарними правилами 15-річної давності: Ветеринарно-санітарні правила збору, утилізації та знищення біологічних відходів від 04.12-95 № 13-7-2/469 [4]. Важливо не тільки те, що зазначені відносини перейшли на більш низький за юридичною силою рівень регулювання, але і те, що ряд містяться в Законі організаційно-правових норм, тепер не поширюється на відносини у сфері поводження з біологічними відходами та відходами лікувально-профілактичних установ, що становить пряму загрозу санітарно-епідеміологічній обстановці в країні.

Розпочався облік твердих побутових відходів, який ведеться в графі 48 "вивезення твердих побутових відходів" розділу 3 форми № 22 - ЖКГ (зведена), затвердженій Наказом Росстату від 11.08.2009 № 168 "Про затвердження статистичного інструментарію для організації федерального статистичного спостереження за діяльністю, здійснюваної у сфері надання житлово-комунальних послуг".

Законопроект 584399-5 "Про внесення змін до Федерального закону "Про відходи виробництва і споживання" та інші законодавчі акти Російської Федерації в частині економічного стимулювання діяльності у сфері поводження з відходами". Не вирішив завдання щодо забезпечення гармонійного поєднання корпоративних інтересів господарюючих суб'єктів і фізичних осіб, що беруть участь у виробничій діяльності, з інтересами суспільства в цілому, без нанесення шкоди

навколишньому середовищу. Мета законопроекту, зазначена в Пояснювальній записці "створення економічних стимулів щодо залучення відходів в господарський оборот в якості вторинних матеріальних ресурсів", не досягнута. Більш того, в законопроекті пропонується нова редакція статті 23 Федерального закону "Про відходи виробництва та споживання" і встановлюється норма, згідно з якою при розміщенні відходів в об'єктах розміщення відходів, забезпечують виключення негативного впливу на навколишнє середовище, плата за негативний вплив на навколишнє середовище не стягується. Ця норма порушує принципи вільної конкуренції між учасниками ринкового господарства, зайнятими в сфері поводження з відходами та - в протиріччя нормам міжнародного права - стимулює поховання відходів на полігонах, а не залучення відходів в господарський обіг.

Закон Російської Федерації N 323 -ФЗ "Про основи охорони здоров'я громадян у Російській Федерації" [4], де вперше в російському правовому полі дається визначення поняття "медичні відходи". Норми Закону встановлюють, що класифікація, правила збору, використання, знешкодження, розміщення, зберігання, транспортування, обліку та утилізації медичних відходів встановлюються уповноваженим федеральним органом виконавчої влади (Мінздоровсоцрозвитку Росії). Законодавчо закріплено, що медична організація зобов'язана "проводити заходи щодо зниження ризику травматизму та професійних захворювань, впроваджувати безпечні методи збору медичних відходів та забезпечувати захист від травмування елементами медичних виробів". Питання про поводження з медичними відходами за межами медичних організацій в російському законодавстві досі залишається відкритим.

Закон "Про ліцензування окремих видів діяльності" ФЗ, що передбачає ліцензування діяльності "діяльність по збору, використання, знешкодження та розміщення відходів I - IV класів небезпеки". На відміну від норм Постанови Уряду № 524 діяльність по транспортуванню небезпечних відходів більше не ліцензується, що на практиці призвело до захаращення земель, так як транспортні організації часто не довозять відходи до місця призначення.

З ініціативи Ради Федерації ФС РФ почалася розробка проекту федерального закону "Про поводження з відходами виробництва і споживання і вторинними ресурсами" на основі норм Модельного закону "Про відходи виробництва та споживання (нова редакція)", прийнятого МПА СНД в 2007 році.

Проходить підготовка до другого читання законопроекту 584399-5 "Про внесення змін до Федерального закону " Про відходи виробництва і споживання "та інші законодавчі акти Російської Федерації в частині економічного стимулювання діяльності у сфері поводження з відходами". Підготовлений законопроект суперечить:

а) Міжнародним нормам (ЄС і ОЕСР) у частині зближення законодавства (відміна ліцензування; невірно вказано "ієрархічний порядок поводження з відходами"; некоректне формулювання принципу "відповідальність виробника"; відсутні норми по національним планом дій (програмі) - наприклад, керівництво ЄС 2012, керівництво ОЕСР 2004; стимулюється поховання відходів на полігонах; термінологічні розбіжності в понятійному апараті);

б) завдань, поставлених у Положенні про формування діалогу з навколишнього середовища між МПР РФ і Генеральним директором з ОС Комісії Європейських Співтовариств (10 жовтня 2006р.) у частині зближення законодавства;

в) Нормам Технічного регламенту Митного союзу "Про безпеку упаковки" (набирає чинності з 1 липня 2012 року).

У законопроекті відсутні норми щодо застосування найкращих доступних технологій та забезпечення стимулювання їх впровадження в галузі поводження з відходами; не вирішено питання з можливістю роздільного збору відходів і вторинних ресурсів (у населення) - потрібні відповідні зміни до НК РФ; некоректно сформульований принцип відповідальності виробників за утилізацію їх продукції в кінці її життєвого циклу та ін Замість первісної мети - економічного стимулювання діяльності у сфері поводження з відходами - законопроект передбачає створення саморегульованих організацій (СРО). У представленій редакції законопроект не вирішив завдання, поставлені в дорученні Президента Російської Федерації (від 6 червня 2010 року № Пр-1640) за підсумками засідання президії Державної ради Російської Федерації 27 травня 2010 р., а також поставлену Президентом Російської Федерації задачу по гармонізації законодавства Російської Федерації із законодавством Європейського союзу і іншим міжнародним законодавством. Законопроект не вирішив завдання щодо забезпечення гармонійного поєднання корпоративних інтересів господарюючих суб'єктів і фізичних осіб, що беруть участь у виробничій діяльності, з інтересами суспільства в цілому, без нанесення шкоди навколишньому середовищу.

У Росії з 1998 року є один самостійний регулятивний акт в галузі поводження з відходами: Федеральний закон "Про відходи виробництва та споживання", який не гармонізований з нормами міжнародного права, використовується класифікація відходів не уніфіковані з нормами міжнародного права. Норми, запропоновані законопроектом 584399-5 "Про внесення змін до Федерального закону" Про відходи виробництва і споживання "та інші законодавчі акти Російської Федерації в частині економічного стимулювання діяльності у сфері поводження з відходами", суперечать нормам міжнародного права і посилюють і без того складну ситуацію в галузі поводження з відходами.

Росія є практично єдиною в світі країною, де в галузі поводження з відходами не використовуються методи програмно-цільового планування, регулювання не здійснюється на державному рівні, відсутні достовірні відомості про динаміку утворення відходів та вторинних ресурсів, не здійснюється планомірна політика в галузі ресурсозбереження.

Законодавство України у сфері управління відходами складається із законів України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про відходи", "Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення", "Про поводження з радіоактивними відходами", "Про металобрухт", Кодексу України про надра, та інших нормативно-правових актів [4]. Зазначені законодавчі акти спрямовані на врегулювання відносин, пов'язаних з проблемами, що виникають у суб'єктів права стосовно поводження з відходами, а також системою заходів щодо організаційно-економічного стимулювання ресурсозбереження. Основними принципами законодавства є мінімізація утворення, максимальна утилізація, забезпечення повного збирання і своєчасного знешкодження відходів відповідно до вимог екологічної безпеки. Важливим аспектом поводження з відходами є застосування сучасних методів їх ідентифікації, класифікації, паспортизації з метою визначення високоєфективних технологій поводження з ними відповідно до стандартів ЄС.

Згідно зі статтею 44 закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" [4] у сфері поводження з відходами реалізується один із основоположних принципів екологічного законодавства "збруднювач платить". Збір за забруднення природного середовища встановлюється на основі фактичних обсягів викидів, лімітів скидів забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище і розміщення відходів. Такі ліміти встановлюються, коли виробнича, комунально-побутова, сільськогосподарська діяльність призводить до забруднення природних ресурсів за оцінками подання спеціально уповноважених органів виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів. Порядок встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього середовища і стягнення їх визначається Кабінетом Міністрів України (Постанова КМУ № 303 від 01.03.99 з доповненнями від 01.07.02 та Постанова КМУ № 402 від 28.03.03 "Про внесення змін у додаток I до Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору") [4]. Збори підприємств, установ, організацій, а також громадян за викиди і скиди забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів та інші види шкідливого впливу в межах ліміту відносяться на витрати виробництва.

Існує також поняття збору за погіршення якості природних ресурсів, тобто зниження родючості ґрунтів, продуктивності лісів, рибопродуктивності водоймищ тощо, що виникає на основі володіння і користування. Цей збір визначається на основі нормативів, які також встановлюються Кабінетом Міністрів України (ст. 45 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища") [4].

Кошти від стягнення зборів надходять до місцевих бюджетів та Державного фонду охорони навколишнього природного середовища і спрямовуються на виконання робіт з відтворення, підтримання різних природних ресурсів у належному стані (ст. 46 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища") [4]. З цього фонду фінансуються природоохоронні і ресурсозберігаючі заходи, наукові дослідження, спрямовані на зниження впливу забруднення довкілля на здоров'я людей, а також на стимулювання працівників спеціально уповноважених державних органів та громадських інспекторів. Гармонізація законодавства України до законодавства ЄС в цій сфері триває.

Відповідно до Закону України "Про відходи", який визначає правові, організаційні та економічні засади діяльності, пов'язаної із запобіганням або зменшенням обсягів утворення відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також з відверненням негативного впливу відходів на довкілля та здоров'я людини на території України, передбачені основні завдання з його реалізації. До таких завдань належать: визначення основних принципів державної політики у сфері поводження з відходами; правове регулювання відносин щодо діяльності у сфері поводження з відходами; визначення основних умов,

вимог і правил щодо екологічно безпечного поводження з відходами, а також системи заходів, спрямованих на організаційно-економічне стимулювання ресурсозбереження; забезпечення мінімального утворення відходів, розширення їх використання в господарській діяльності, запобігання шкідливому впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

До основних напрямів державної політики щодо реалізації зазначених принципів належать:

- забезпечення повного збирання і своєчасного знешкодження та видалення відходів, а також дотримання правил екологічної безпеки при поводженні з ними;
- зведення до мінімуму утворення відходів та зменшення їх небезпечності;
- забезпечення комплексного використання матеріально-сировинних ресурсів;
- сприяння максимально можливій утилізації відходів шляхом прямого, повторного чи альтернативного використання ресурсно-цінних відходів;
- забезпечення безпечного видалення відходів, що не підлягають утилізації, шляхом розроблення відповідних технологій, екологічно безпечних методів та засобів поводження з відходами;
- організація контролю за місцями чи об'єктами розміщення відходів для запобігання шкідливому впливу їх на навколишнє природне середовище та здоров'я людини;
- здійснення комплексу науково-технічних та маркетингових досліджень для виявлення і визначення ресурсної цінності відходів з метою їх ефективного використання;
- забезпечення соціального захисту працівників, зайнятих у сфері поводження з відходами;
- обов'язковий облік відходів на основі їх класифікації та паспортизації.

Також Закон України "Про відходи" [3] визначає основні терміни та положення (поняття відходів, небезпечних відходів, виробник відходів, поводження з відходами, збирання, зберігання, оброблення (переробка), перевезення відходів, транскордонне перевезення відходів, утилізація, видалення, знешкодження, захоронення, розміщення відходів, Державний класифікатор відходів, відходи як вторинна сировина тощо) у сфері поводження з відходами.

Так, згідно з цим законом утилізація відходів – використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів; Державний класифікатор відходів – систематизований перелік кодів та назв відходів, призначений для використання в державній статистиці з метою надання різнобічної та обґрунтованої інформації про утворення, накопичення, оброблення (перероблення), знешкодження та видалення відходів; транскордонне перевезення відходів – транспортування відходів з території, на/або через територію України, на території або через територію іншої держави; відходи як вторинна сировина – відходи, для утилізації та переробки яких в Україні існують відповідні технології та виробничо-технологічні і/або економічні передумови.

У цілому Закон України "Про відходи" [3] складається з 10 розділів, у яких регламентовані питання відносин права власності на відходи, визначені суб'єкти у сфері поводження з відходами, їх права та обов'язки, визначена компетенція органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, державний облік, моніторинг та інформування у сфері поводження з відходами, заходи і вимоги щодо запобігання або зменшення утворення відходів та екологічно безпечного поводження з ними, економічного забезпечення заходів утилізації відходів і зменшення обсягів їх утворення, правопорушення у сфері поводження з відходами і відповідальність за них, міжнародного співробітництва у сфері поводження з відходами.

Порівняльний аналіз нормативно-правової бази України, Росії та ЄС приведено в табл.1.

Висновки. Порівняльний аналіз нормативно-правової бази поводження з відходами показує, що в Російській Федерації законодавче та нормативно-правове забезпечення в галузі поводження з відходами не відповідає новим економічним умовам, сучасним науковим уявленням про раціональне використання сировинних і матеріальних ресурсів; не проводиться диференціація щодо відходів, що вимагають спеціального регулювання (біологічних, пакувальних, великотоннажних відходів та ін.). В даний час поводження з відходами та їх утилізацію слід розглядати як самостійну галузь народного господарства, що знаходиться в тісному взаємозв'язку з усіма іншими галузями промисловості.

В області зближення із законодавством Європейського Союзу положення не тільки не покращився, але з ряду напрямків погіршився. Порівняльний аналіз законодавчих актів у ЄС і Росії показує наступне (відзначимо, що всі законодавчі акти ЄС втілені в національному законодавстві країн-членів ЄС), що видно з вищенаведеного порівняльного аналізу.

Основними принципами державної політики у сфері поводження з відходами в Україні є пріоритетний захист довкілля та здоров'я людини від негативного впливу відходів, забезпечення

ощадливого використання матеріально-сировинних та енергетичних ресурсів, науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства щодо утворення та використання відходів з метою забезпечення його сталого розвитку (Закон України "Про відходи"). В Україні, на даний час вже сформована програмна політика поводження з відходами, яка в порівнянні з Росією, має досить високий рівень відповідності, з врахуванням національних особливостей. Враховуючи, що в даний час обсяги утворення відходів продовжують наростати, а повноцінний статистичний облік відходів не ведеться, застосування норм міжнародного права і позитивноміжнародного досвіду, дозволить успішно реалізовувати проекти і програми поводження з відходами і формувати ефективні підходи управління ними.

Таблиця 1 - Порівняльний аналіз нормативно-правової бази України, Росії та ЄС

Закони та законодавчі акти ЄС	Закони, накази, постанови України	Закони, накази, постанови Росії
1	2	3
Директиви ЄС №75/442/ЕЕС від 15.07.75 про поводження з відходами	Закон України "Про відходи" Закон України від 21.01.2010 р. "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері поводження з відходами" Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 р. №265 "Про затвердження Програми поводження з твердими побутовими відходами"	Закон РФ "Про відходи виробництва і споживання" від 10.06.98
Директиви ЄС №91/689/ЕЕС від 12.12.91 про поводження з небезпечними відходами	Ст. 34 ЗУ "Про відходи" від 05.03.1998 № 187/98-ВР	Постанова Уряду РФ "Про державне регулювання й контролю транскордонних перевезень небезпечних відходів" № 766 від 01.07.96
Директиви ЄС №75/439/ЕЕС від 16.06.75 про поводження з відпрацьованими нафтопродуктами доповнена директивами ЄС 87/101 та 91/692, забезпечує безпечні скиди, очистку, зберігання і знищення використаних масел.	Кабінет міністрів України постанова Київ від 17 грудня 2012 р. № 1221 деякі питання збирання, видалення, знешкодження та утилізації відпрацьованих мастил (олив).	"Тимчасове положення про організацію збору та раціонального використання відпрацьованих нафтопродуктів", введене в дію Наказом Міненерго Росії від 28.04.94
Директиви ЄС №1999/31/ЕС від 16.07.99 про захоронення відходів на полігоні	Наказ Мінбуду від 10.01.2006 р. №5 "Про затвердження Рекомендацій з удосконалення експлуатації діючих полігонів та звалищ твердих побутових відходів" Наказ Мінбуду від 30.11.2006 р. №396 "Про затвердження Методики впровадження двоетапного перевезення твердих побутових відходів" Наказ Мінжитлокомунгоспу від 05.08.2008 р. №242 "Про затвердження Методичних рекомендацій з організації роздільного збирання твердих побутових відходів"	Санітарні правила СП 2.1.7.1038 -01 "Гігієнічні вимоги до улаштування та утримання полігонів для твердих побутових відходів" (діють з 30.05.2001)

Продовження таблиці 1

1	2	3
Директиви ЄС №93/86/ЄЕС від 04.10.93 про поводження з батареями та акумуляторами	Немає	Немає
Директиви ЄС №96/59/ЄС від 16.09.96 про поводження з відходами, що містять поліхлорбіфеніли (ПХБ) та поліхлортрифеніли (ПХТ)	Немає	Немає
Директиви ЄС №2000/53/ЄС від 18.09.2000 про поводження з транспортними засобами, що відпрацювали свій строк.	Про утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів	Немає
Директиви ЄС №2000/76/ЄС від 04.12.2000 про спалювання відходів Директива про спалювання відходів 89/369/ЄВГ і 89/429/ЄВГ про спалювання небезпечних відходів (94/67/WE)	Закон України «Про відходи»	Немає
Директива ЄС 91/157, змінена директивами ЄС 93/86 та ЄС 98/101, регулює поводження з акумуляторними батареями й обмежує вміст у них ртуті, кадмію, свинцю.	Немає	Немає
Директиви ЄС №86/278/ЄЕС від 12.06.86 про захист навколишнього середовища, особливо ґрунту, при використанні мулу стічної рідини в сільському господарстві	Немає	Немає
Директива ЄС 90/667 передбачені гігієнічні норми для захоронення і переробки відходів тваринництва.	Немає	Немає
Інструкція №259/93 від 01.02.93 про нагляд та контроль за ввезенням/вивозом відходів та їх перевезення на території ЄС.	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 р. №1070 "Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів, галузі поховання і сфері вивезення побутових відходів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)"	Постанова Уряду РФ "Про державне регулювання й контролю транскордонних перевезень небезпечних відходів" № 766 від 01.06.96.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Хрутьба В.О. Основи управління проектами і програмами поводження з відходами в транспортно-дорожньому комплексі. Монографія. / В.О. Хрутьба — К.: НТУ, 2013. — 192 с.
2. Виговська Г. П. Проблеми імплементації європейського законодавства у сфері поводження з відходами / Г. П. Виговська, В. С. Міщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.waste.com.ua.
3. Waste management [електронний ресурс] // Official website of the European Union – режим доступу http://europa.eu/legislation_summaries/environment/waste_management/index_en.htm.

4. Законодавство України [Електронний ресурс] // Верховна рада України [сайт] – режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Кодексы и законы РФ [Електронний ресурс] – режим доступу <http://www.zakonrf.info>.
6. Асоціація "Міжнародний екологічний союз". Нормативно-правова діяльність Європейського Союзу та України у сфері поводження з відходами [Електронний ресурс] – режим доступу <http://ecounion.at.ua/publ/3-1-0-11>.
7. Нормативна база [Електронний ресурс] // Постанови та розпорядження Кабінету міністрів України – режим доступу <http://www.archives.gov.ua/Law-base/KMU>.
8. Документы [Електронний ресурс] // Правительство России – режим доступу <http://government.ru/docs>.

REFERENCES

1. Khrutba V.O. Government projects and programs of handling Bases wastes in to transport road complex. Monograph. V.O. Khrutba K.: NTU, 2013. 192 s.
2. Vygovska G. P. Problemi implementacii of the European legislation in the field of handling wastes. Gramme. P. of Vygovska, V. S. Mischenko [Electronic resource]. it is access Mode: www.waste.com.ua.
3. Waste of management [electronic resource] // of Official of website of the of European Union is the access mode http://europa.eu/legislation_summaries/environment/waste_management/index_en.htm
4. Legislation of Ukraine [Electronic resource] of // the Verkhovna rada of Ukraine [site] is the access mode <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Kodeksy of i of zakony RF [Electronic resource] is the access mode <http://www.zakonrf.info>
6. An association is the "International ecological union". Normatively legal activity of European Union and Ukraine in the field of handling wastes [Electronic resource] is the access mode <http://ecounion.at.ua/publ/3-1-0-11>.
7. A normative base [Electronic resource] of // Decision and order of Cabinet Ukraine is the access mode <http://www.archives.gov.ua/Law-base/KMU>.
8. Dokumenty [Electronic resource] of // of Pravitel'stvo Rossii is the access mode <http://government.ru/docs>.

РЕФЕРАТ

Зерук В.А. Аналіз нормативно-правової бази реалізації політики поводження з відходами в Україні./ В.А. Зерук // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2013. – Вип. 12.

В статті наведена порівняльна характеристика законодавчих та нормативно-правових актів Європейського Союзу, України та Росії, які регламентують питання поводження з відходами різного походження та складу.

Об'єкт дослідження – нормативно-правові акти України, Росії та Європейського Союзу.

Мета роботи – аналіз діючого українського законодавства відносно управління відходами та порівняння його з відповідними нормативно-правовими документами країн ЄС та Росії.

Метод дослідження – теоретичний аналіз нормативно-правових актів, директив, законів.

Україна входить в число країн з найбільш високими абсолютними обсягами утворення та накопичення відходів. Щорічно їх утворюється 700-720 млн т. Загальна маса накопичених на території України відходів у поверхневих сховищах перевищує 25 млрд т, що в розрахунку на 1 кв.км площі становить близько 40 тис. тонн. Відходи нагромаджуються у вигляді шламосховищ, териконів, відвалів, різних звалищ. Площа земель, зайнята ними, становить близько 160 тис. га.

Внаслідок гіпертрофованого розвитку гірничодобувної промисловості в Україні домінують відходи, що утворюються під час розробки родовищ (до 75 % загального обсягу) та збагачення корисних копалин (відповідно 13 і 14 %). Значну частину становлять відходи хіміко-металургійної переробки сировини. З урахуванням сучасного технологічного рівня переробки відходів в Україні серед загальної кількості відходів, які утворюються щороку, реальну цінність становлять 410-430 млн т. До категорії високотоксичних належать лише 1-2 відсотки всіх промислових відходів, але їх вплив на довкілля дедалі зростає.

До основних принципів яких мають дотримуватись суб'єкти господарювання в Європейському союзі можна віднести запобігання росту відходів; зниження ступеню їх шкідливості;

вилучення корисних компонентів з відходів та їх повторне застосування, утилізація з метою отримання альтернативних джерел енергетики для виробничих процесів.

До основних напрямів державної політики України щодо реалізації зазначених принципів належать: забезпечення повного збирання і своєчасного знешкодження та видалення відходів, а також дотримання правил екологічної безпеки при поводженні з ними; зведення до мінімуму утворення відходів та зменшення їх небезпечності; забезпечення комплексного використання матеріально-сировинних ресурсів; сприяння максимально можливій утилізації відходів шляхом прямого, повторного чи альтернативного використання ресурсно-цінних відходів; забезпечення безпечного видалення відходів, що не підлягають утилізації, шляхом розроблення відповідних технологій, екологічно безпечних методів та засобів поводження з відходами; організація контролю за місцями чи об'єктами розміщення відходів для запобігання шкідливому впливу їх на навколишнє природне середовище та здоров'я людини; здійснення комплексу науково-технічних та маркетингових досліджень для виявлення і визначення ресурсної цінності відходів з метою їх ефективного використання; забезпечення соціального захисту працівників, зайнятих у сфері поводження з відходами; обов'язковий облік відходів на основі їх класифікації та паспортизації.

Як сучасна правова держава, Україна вибрала пріоритетний напрям розвитку в галузі управління відходами, орієнтуючись на досвід інших держав, зокрема держав, що входять в склад ЄС шляхом вдосконалення сучасного українського законодавства, адаптації нормативно-правових актів. Розв'язання проблеми поводження з відходами має здійснюватись на державному рівні, насамперед, шляхом впровадження ефективного законодавчого регулювання, яке повинно будуватись на врахуванні національних особливостей населення та позитивному досвіді європейського законодавства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ВІДХОДИ, УПРАВЛІННЯ, ЗАКОНОДАВСТВО, ТВЕРДІ ПОБУТОВІ ВІДХОДИ, ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ.

ABSTRACT

Zeruk V.A. Analyze legal framework implementing the policy of waste management in Ukraine. Management of projects, system analysis and logistics. Kyiv. National Transport University. 2013. Vol. 12.

The paper presents a comparative description of laws and regulations of the European Union, Russia and Ukraine, which regulate waste management issues of different origin and composition.

Object of the study – legal acts of Ukraine, Russia and the European Union.

Purpose of the study – analysis of the current Ukrainian legislation on waste management and its comparison with the relevant legal documents of the EU and Russia.

Method of the study – theoretical analysis of legal acts, directives and laws.

Ukraine is among the countries with the highest absolute amounts of waste generation and accumulation. Every year they formed 700-720 million tons total weight of accumulated waste in the Ukraine in surface storage facilities more than 25 billion tons, which per 1 sq km area is about 40 tons. Waste accumulated in the form of slime storages, heaps, heaps of different landfills. The area of land occupied by them is about 160 hectares.

Because hypertrophied development of mining industry in Ukraine is dominated by waste generated during mining (75 % of total) and mineral (respectively 13 and 14%). Much of up waste chemical and metallurgical processing of raw materials. Given modern technology of recycling in Ukraine in the total amount of waste generated each year, the actual value are 410-430 million tons of highly toxic to the category are only 1-2 percent of all industrial waste, but their impact on the environment is increasing.

The basic principles to be followed by entities in the European Union include preventing the growth of waste, reducing the degree of hazard; extracting useful components from waste and re-use, recycling to obtain alternative sources of energy for industrial processes.

The main directions of the state policy of Ukraine on implementation of these principles are: to ensure the full and timely collection and waste disposal, and enforcement of environmental safety when handling them, minimize waste and reduce their danger, ensuring comprehensive use of raw material resources, to promote the highest possible recycling of waste by direct, re-use or alternative resource of waste, ensuring safe disposal of waste not be disposed of through the development of appropriate technologies, environmentally sound methods and means of waste management, the organization of control over places or objects waste disposal to prevent their harmful effects on the environment and human health, the implementation of complex scientific, technical and market research to identify and determine the value of

the resource waste in order to use them effectively , ensuring social protection of workers employed in the field of waste management; mandatory registration of waste based on their classification and certification.

As a modern constitutional state, Ukraine has selected priority area of development in the field of waste management , focusing on the experience of other countries, including countries that are part of the EU by improving the modern Ukrainian legislation, the adaptation of legal acts. Solving the problem of waste management should be done at the state level, primarily through the introduction of an effective legal regulation, which should be based on consideration of national characteristics of the population and the positive experiences of European legislation.

KEYWORDS: WASTE, MANAGEMENT, LEGISLATION, SOLID HOUSEHOLD WASTE, WASTE MANAGEMENT.

РЕФЕРАТ

Зерук В.А. Анализ нормативно-правовой базы реализации политики обращения с отходами в Украине. /В.А. Зерук // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2013. – Вып. 12.

В статье приведена сравнительная характеристика законодательных и нормативно-правовых актов Европейского Союза, Украины и России, регламентирующие вопросы обращения с отходами различного происхождения и состава.

Объект исследования – нормативно - правовые акты Украины, России и Европейского Союза.

Цель работы – анализ действующего украинского законодательства относительно управления отходами и сравнение его с соответствующими нормативно-правовыми документами стран ЕС и России.

Метод исследования – теоретический анализ нормативно - правовых актов, директив, законов.

Украина входит в число стран с наиболее высокими абсолютными объемами образования и накопления отходов. Ежегодно их образуется 700-720 млн т. Общая масса накопленных на территории Украины отходов в поверхностных хранилищах превышает 25 млрд т, что в расчете на 1 кв.км площади составляет около 40 тыс. тонн. Отходы накапливаются в виде шламохранилищ, терриконов, отвалов, различных свалок. Площадь земель, занимаемая ими, составляет около 160 тыс. га.

Вследствие гипертрофированного развития горнодобывающей промышленности в Украине доминируют отходы, образующиеся при разработке месторождений (до 75 % общего объема) и обогащения полезных ископаемых (соответственно 13 и 14 %). Значительную часть составляют отходы химико - металлургической переработки сырья. С учетом современного технологического уровня переработки отходов в Украине среди общего количества отходов, которые образуются ежегодно, реальную ценность представляют 410-430 млн т. К категории высокотоксичных принадлежат лишь 1-2 процента всех промышленных отходов, но их влияние на окружающую среду увеличивается.

К основным принципам которых должны придерживаться субъекты хозяйствования в Европейском Союзе можно отнести предотвращения роста отходов, снижение степени их вредности извлечения полезных компонентов из отходов и их повторное применение, утилизация с целью получения альтернативных источников энергии для производственных процессов.

К основным направлениям государственной политики Украины по реализации указанных принципов относятся: обеспечение полного сбора и своевременного обезвреживания и удаления отходов, а также соблюдение правил экологической безопасности при обращении с ними; сведение к минимуму образования отходов и уменьшения их опасности, обеспечение комплексного использования материально - сырьевых ресурсов, содействие максимально возможной утилизации отходов путем прямого, повторного или альтернативного использования ресурсно - ценных отходов, обеспечение безопасного удаления отходов, не подлежащих утилизации, путем разработки соответствующих технологий, экологически безопасных методов и средств обращения с отходами, организация контроля за местами или объектами размещения отходов для предотвращения вредного воздействия их на окружающую среду и здоровье человека, осуществление комплекса научно - технических и маркетинговых исследований для выявления и определения ресурсной ценности отходов с целью их эффективного использования, обеспечение социальной защиты работников, занятых в сфере обращения с отходами; обязательный учет отходов на основе их классификации и паспортизации.

Как современное правовое государство, Украина выбрала приоритетное направление развития в области управления отходами, ориентируясь на опыт других государств, в частности государств, входящих в состав ЕС путем совершенствования современного украинского законодательства, адаптации нормативно - правовых актов. Решение проблемы обращения с отходами должно осуществляться на государственном уровне, в первую очередь, путем внедрения эффективного законодательного регулирования, которое должно строиться на учете национальных особенностей населения и положительном опыте европейского законодательства.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ОТХОДЫ, УПРАВЛЕНИЕ, ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО, ТВЕРДЫЕ БЫТОВЫЕ ОТХОДЫ, ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ.

АВТОР:

Зерук Вікторія Анатоліївна, Національний транспортний університет, аспірант кафедри екології та безпеки життєдіяльності, e-mail: v.zeruk@i.ua, тел. +380836300361, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 312.

AUTHOR:

Zeruk Victoriia A., National Transport University, postgraduate, department of ecology and safety of vital function, e-mail: v.zeruk@i.ua, tel. +380836300361, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1, of. 312.

АВТОР:

Зерук Виктория Анатольевна, Национальный транспортный университет, аспирант кафедры экологии и безопасности жизнедеятельности, e-mail: v.zeruk@i.ua, тел. +380836300361, Украина, 01010, м. Киев, ул. Суворова 1, к. 312.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Медведєва Олена Михайлівна, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, доктор технічних наук, доцент кафедри управління проектами та економічної статистики, e-mail: UNI@SNU.EDU.UA, тел. (0642) 41-22-25, Україна, 91034, м. Луганськ, Квартал Молодєжний, 20-а.

Матейчик Василь Петрович, Національний транспортний університет, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності, декан автомеханічного факультету, e-mail: general@ntu.edu.ua, тел. (044) 280-54-09, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 312.

REVIEWER:

Medvedeva Olena Mykhaylivna, Skhidnoukrainskiy national university of the name of Volodymyr Dalya, doctor of engineering sciences, associate professor of department of management and economic statistics projects, e-mail: uni@snu.edu.ua, tel. (0642) 41-22-25, Ukraine, 91034, m. Lugansk, Quarter of Molodezhnyy, 20th.

Mateichyk Vasyl Petrovych, National Transport University, PhD, Professor, Head of Environment and Safety, Dean of the Faculty, e-mail: general@ntu.edu.ua, tel. (044) 280-82-03, Ukraine, 01010, Kiev, ul. Suvorov 1, k 312.